

نقش حسابداری مدیریت در پیش گیری از پرولتاریایی شدن حرفه حسابداری (قهرمانان مدرنیسم حرفه حسابداری)

فریدون رهنمای رودپشتی^۱

افشین احمدی لویه^۲

تاریخ پذیرش: ۹۴/۵/۱۵

تاریخ دریافت: ۹۴/۲/۳۰

چکیده

مارکس و انگلس در کتاب مانیفست حزب کمونیست به معرفی دو طیف از جوامع سرمایه داری پرداختند و برای اولین بار مفهوم پرولتاریا و بورژوا را تعریف نمودند. پرولتاریا در ادبیات سیاست به عنوان قشر کارگر و بی تخصص جامعه تعریف شده است که صرفاً دستورات صاحب کار را اجرا نموده و از هیچ گونه مهارت و تخصصی در کار خود استفاده نمی نماید. حسابداری مدیریت در گذشته تحت تاثیر و دخالت های بیش از اندازه مدیران بوده است، به گونه ای که مدیران نظرات غیر تخصصی خود را بر حسابداران مدیریت تحمیل می کردند و از نظرات حسابداران مدیریت بهره چندانی نمی بردند. از این رو حسابداران مدیریت در گذشته پرولتاریا بوده اند. با گذشت زمان و ایجاد تغییر در حسابداری مدیریت رفته رفته مدیران دریافتند که در راستای موفقیت در کسب و کار و ماندن در بازار های رقابتی نیازمند راهبردهایی در راستای انطباق با رئوس مثلث بقاء هستند و بدین ترتیب جایگاه ارزشمند حسابداران مدیریت بر آنها آشکار گردید. از این رو مدیران در زمان کنونی از نظرات حسابداران مدیریت در راستای هدایت و کنترل کسب و کار خود استفاده می کنند و حسابداران مدیریت را به عنوان اشخاصی ارزش آفرین، شریک تصمیمات خود می دانند. نتیجه پژوهش حاضر بیانگر این موضوع است که حسابداران مدیریت در زمان کنونی دیگر پرولتاریا نیستند و در انجام وظایف خود بیشتر بر تخصص و مهارت خود تاکید می نمایند، حسابداران مدیریت در زمان کنونی با ارائه راهبرد و ایجاد بالاترین سطح آگاهی (بصیرت) در مدیران، آنها را در امر تصمیم گیری یاری می نمایند. مدیران نیز جایگاه حسابداران مدیریت را به رسمیت شناخته و از دخالت های نابجا در کار آنها خودداری می کنند. از جمله مزایا و پیامدهای مثبت غیر پرولتاریا بودن حسابداران مدیریت برای حرفه حسابداری در عصر حاضر، استقلال حرفه از دخالت های غیر تخصصی مدیران و افزایش جذابیت و چهره علمی این رشته تخصصی می باشد.

واژه های کلیدی: بورژوا، پرولتاریا، راهبرد، بصیرت، حسابداری مدیریت کلاسیک، حسابداری مدیریت مدرن.

۱- استاد تمام و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات. Rahnama.roodposhti@gmail.com

۲- دانشجوی دکتری تخصصی حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات. Ahmadi.acc923@yahoo.com

۱- مقدمه

تضادها و تعارضها در جوامع کنونی باعث طبقه بندی اقشار جامعه به دو طبقه بورژوا و پرولتاریا می‌شود. اغلب، مدیران سازمانها جزئی از طبقه بورژوا محسوب می‌شوند و حسابداران مالی این سازمانها نیز جزئی از طبقه پرولتاریا به حساب می‌آیند که تحت سلطه مدیران بوده و از لحاظ عقیدتی و تخصصی به آنها وابسته هستند (بلکویی، ۱۹۹۳). پرولتاریایی بودن حسابداران سازمانها در سطح یک جامعه باعث از دست رفتن جذابیت حرفه حسابداری و از دست رفتن چهره علمی این رشته می‌گردد و باعث می‌شود تا نوک پیکان اتهام بی تفاوتی نسبت به رفاه اجتماعی، توسط گروه‌های حمایت از مردم به سمت پیکره حرفه حسابداری نشانه گرفته شود. برای رفع چنین مشکلاتی، حسابداران دانشگاهی مسئولیت دارند تا راهبردهایی را برای عبور از این بحران ارائه دهند. ما در پژوهش خود از حوزه حسابداری مدیریت به قضیه نگاه می‌کنیم و کوشش خواهیم نمود تا با اتکاء بر مفاهیم حسابداری مدیریت، راهبردی را برای تجهیز حرفه حسابداری ارائه نماییم تا این حرفه بتواند استقلال از دست رفته خود را بازیابد و فارغ از دخالت مدیران، به عنوان یک حرفه تخصصی توأم با قضاوت‌های سالم حسابداری به حیات خود ادامه دهد. ما معتقدیم حسابداری مدیریت مدرن می‌تواند استقلال حرفه حسابداری و چهره علمی این رشته را در جوامع پر تضاد کنونی ترویج دهد و حسابداران مالی سازمانها را از قید و بند پرولتاریایی بودن برهاند.

در ادامه ابتدا کوشش خواهد شد تا معنا و مفهوم پرولتاریا و بورژوا و پیامدهای منفی تضادها و تعارضهای اجتماعی تشریح گردد سپس حسابداری مدیریت و تکامل آن، جایگاه طبقاتی حسابداران مدیریت کلاسیک و مدرن در میان دو قشر بورژوا و

پرولتاریا تبیین خواهد شد و در نهایت به تاثیر و پیامد مثبت حسابداران مدیریت غیرپرولتاریا بر حرفه حسابداری پرداخته خواهد شد.

۲- روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر مبتنی بر رویکرد علمی - فلسفی می‌باشد که به موضوع نقش حسابداران مدیریت در پیشگیری از پرولتاریایی شدن حرفه حسابداری پرداخته است. از جمله مفاهیم اساسی موجود در پژوهش حاضر مفاهیم بورژوا و پرولتاریا می‌باشند که در ادبیات فلسفه و سیاست پیرامون آنها مباحث بسیار زیادی مطرح شده است. در پژوهش حاضر با اتکاء بر این مفاهیم کوشش شده است تا جایگاه کنونی حسابداران مدیریت شناسایی و تبیین شود و در نهایت به این پرسش پاسخ داده شود که: آیا حسابداران مدیریت در زمان کنونی پرولتاریا هستند یا خیر و اینکه غیر پرولتاریا بودن حسابداران مدیریت در زمان کنونی چه مزایایی را برای حرفه حسابداری به همراه خواهد داشت؟

۳- مبانی علمی و مروری بر پیشینه پژوهش

۳-۱- تضادهای جوامع کنونی، بورژوا و پرولتاریا

دنیای امروز دنیای تغییرات و بحرانها است. اغلب کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه در سراسر جهان با بحرانهای سیاسی و اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی مواجه هستند. اگر چه برای حل این بحرانها تلاشهای زیادی انجام می‌شود اما زمان‌هایی از دست این بحرانها مشخص نیست. وجود این بحرانها باعث خواهد شد تا تضاد منافع و اختلاف نظرها در درون این کشورها تشدید شود و در نهایت این جوامع از لحاظ عقیدتی یکپارچگی خود را از دست داده و به اقشار مختلفی طبقه بندی شوند (بلکویی، ۱۹۹۳).

گروه‌های ایجاد شده در درون این جوامع در راستای کسب قدرت و برتری بخشیدن به دیدگاه‌های خود اقدام به تشکیل ائتلاف‌هایی نموده و با یکدیگر به رقابت می‌پردازند. اغلب، این گروه‌ها و افراد را در چنین جوامعی می‌توان به دو قشر پرولتاریا و بورژوا طبقه بندی نمود. کارل مارکس و فردریش انگلس در کتابی تحت عنوان مانیفست حزب کمونیست به تبیین این دو طیف پرداخته‌اند. بورژوا طبقه سطح بالای جامعه می‌باشد که بر اساس منافع خود و حاکمیت سرمایه دار عمل می‌نماید. در مقابل طبقه بورژوازی طبقه‌ای تحت عنوان پرولتاریا قرار دارد. پرولتاریا طبقه کارگر جامعه است به بیان دیگر طبقه‌ای از جامعه است که به منظور امرار معاش و کسب درآمد به طبقه بورژوا وابستگی شدیدی داشته و تحت سلطه این طبقه به حیات خود ادامه می‌دهد (بلکویی، ۱۹۹۳).

۲-۳- پیامد منفی تضادهای جامعه بر حرفه حسابداری

وجود این بحرانها و تضادها و بلوک بندیهای عقیدتی در این جوامع دارای پیامدهای منفی بر حرفه حسابداری خواهد بود که از جمله مهمترین این پیامدهای منفی تبدیل شدن حسابداران مالی سازمانها به قشر پرولتاریا و غیر مستقل است. در واقع حسابداران از اعمال روشهای و قضاوتهای تخصصی خود که طی سالها تحصیل آموخته اند فاصله گرفته و به کارگران بی مهارت که تحت سلطه ایدئولوژیک (عقیدتی) و فنی (تخصصی) مدیران بورژوا هستند، تبدیل خواهند شد. و رفته رفته این امر به واقعیت حرفه حسابداری در جهان تبدیل می‌شود (بلکویی، ۱۹۹۳).

مفهوم پرولتاریا در دانش حسابداری که به مثابه یک سیستم اطلاعاتی است، بدین صورت قابل تفسیر

خواهد بود که حسابداران در انجام وظایف خود به مدیران وابستگی می‌یابند و آنچه که انجام می‌دهند بیش از آنکه تحت تاثیر تخصص آنها باشد، تحت تاثیر نظرات مدیریت خواهد بود. به بیان دیگر چنانچه حسابداران، تحت سلطه عقیدتی (ایدئولوژیک) مدیران قرار گیرند به طبقه پرولتاریا (کارگران بدون تخصص) تبدیل می‌شوند.

۳-۳- حسابداری مدیریت

حسابداری مدیریت عبارت است از فرایند شناسایی، اندازه‌گیری، جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل، تدارک، مشارکت و ارتباط با اطلاعات مالی مورد استفاده مدیریت در برنامه ریزی، ارزیابی و کنترل عملیات داخل سازمان (انجمن ملی حسابداران آمریکا).

مسیر تکامل حسابداری مدیریت در طول تاریخ نشان می‌دهد که حسابداری مدیریت را می‌توان به دو شاخه تقسیم نمود. شاخه اول که معرف حسابداری مدیریت در گذشته است تحت عنوان حسابداری مدیریت کلاسیک (ستتی) و شاخه دوم که معرف حسابداری مدیریت در زمان کنونی است تحت عنوان حسابداری مدیریت مدرن (نوبن) مورد اشاره قرار می‌گیرد که در ادامه به تبیین این دو حوزه پرداخته می‌شود (رهنمای رودپشتی، ۱۳۸۷).

۴-۳- حسابداری مدیریت در گذشته

حسابداری مدیریت در زمان گذشته (حسابداری مدیریت کلاسیک) بر روی اطلاعات مالی چون بهای تمام شده محصولات یا درآمد ایجاد شده توسط یک واحد سازمان متمرکز می‌شد و بر اساس این تمرکز اطلاعاتی را به منظور انجام وظایف مدیریت به ویژه تصمیم‌گیری فراهم می‌نمود (رهنمای رودپشتی، ۱۳۸۷).

تغییرات سازمانی تاثیر دارد عبارتند از تغییر فناوری، جهانی شدن و نیازهای مشتریان. سازمانهایی که نتوانند خود را همراه با این سه عامل سازگار نمایند و تطابق دهند برای مدت زیادی تداوم نخواهند یافت. سازمانها جهت تهیه اطلاعات در یک محیط پویا به حسابداری مدیریت تکیه می کنند. اگر تکامل تدریجی سیستم حسابداری مدیریت کندتر و عقب تر از تکامل تدریجی سازمان باشد، این سیستم همانند لنگری عمل می کند و مانع سازمان در برخورد موفقیت آمیز با محیط متغیر می شود. سازمانها باید با محیط های متغیر سازگار شوند و حسابداری مدیریت نیز باید با سازمانهای متغیر تطبیق پیدا کنند (رهنمای رودپشتی، ۱۳۸۷).

تغییر در محیط کسب و کار موجب تغییر اساسی در رویکردها و دیدگاه های حسابداری مدیریت از دیدگاه سنتی به دیدگاه مدرن گردید (۲۰۰۷، Wickramasingle).

الف- دیدگاه سنتی (مکانیکی)

- (۱) تولید انبوه و بوروکراسی
- (۲) هزینه یابی تولید
- (۳) برنامه ریزی سود از طریق بودجه بندی
- (۴) کنترل مدیریت از طریق بودجه بندی
- (۵) کاربرد مدل های اقتصادی جهت تصمیم گیری

ب- دیدگاه نوین (فرامکانیکی)

- (۱) مشتری مداری و تولید منعطف
- (۲) حسابداری مدیریت استراتژیک (راهبردی)
- (۳) مدیریت هزینه استراتژیک
- (۴) شیوه های جدید کنترل کیفیت و حاکمیت شرکتی در سازمانهای جدید.

تغییر و تحول در حسابداری مدیریت موجب گردید، تا رویکرد جدیدی تحت عنوان حسابداری مدیریت استراتژیک (راهبردی) معرفی شود. حسابداری مدیریت استراتژیک، پاسخ حسابداری

بسیاری از صاحب نظران حسابداری مدیریت را نسخه پیشرفته حسابداری صنعتی می دانند (بلکویی، ۲۰۱۲). حسابداری مدیریت در گذشته به تعیین بهای تمام شده از طریق جمع هزینه های مواد مستقیم، دستمزد مستقیم و سربار ساخت می پرداخت و در واقع فاصله چندانی میان حسابداری مدیریت و حسابداری صنعتی (حسابداری بهای تمام شده) وجود نداشت. ویژگی دیگر حسابداری مدیریت در گذشته این بوده است که از آن به عنوان ابزاری برای ارزیابی عملکرد مدیران سطوح پایین و میانی مورد استفاده قرار می گرفت. در این دوره همچنین متداول ترین تکنیک های حسابداری مدیریت شامل روشها و سیستم های هزینه یابی از قبیل هزینه یابی سفارش کار، هزینه یابی مرحله ای، هزینه یابی واقعی-تاریخی، هزینه یابی نرمال - تاریخی و هزینه یابی استاندارد بودند (بلکویی، ۲۰۱۲).

با توجه به تاکید و تمرکز حسابداری مدیریت بر محاسبه و تجزیه و تحلیل پارامتر بهای تمام شده در زمان گذشته، می توان با توجه به تعریف حسابداری مدیریت که توسط انجمن ملی حسابداران آمریکا ارائه شده است حسابداری مدیریت کلاسیک را به شرح زیر تعریف نمود:

"حسابداری مدیریت کلاسیک عبارت است از فرایند شناسایی، اندازه گیری، جمع آوری، تجزیه و تحلیل، تدارک، مشارکت و ارتباط با اطلاعات مالی مورد استفاده مدیریت در برنامه ریزی، ارزیابی و کنترل عملیات داخل سازمان با تاکید بر محاسبه و تجزیه و تحلیل اطلاعات مالی نظیر هزینه".

۳-۵- تحول در حسابداری مدیریت

حسابداری مدیریت یک فرایند ایستا نیست بلکه قصد دارد با تغییرات محیطی سازگاری پیدا کند. سه عامل اساسی که باعث تغییرات محیطی شده و بر

با این عوامل محیطی می باشند که این استراتژی ها توسط حسابداران مدیریت ارائه می گردد (بلوچر، ۲۰۱۴).

استراتژی (راهبرد) به عنوان یک روش علمی به منظور دستیابی به هدف تعریف می شود (رهنمای رودپشتی، ۱۳۹۲). چنانچه هدف سازمانها در دنیای مدرن تطبیق با عوامل پویای محیطی و دستیابی به مزیت رقابتی و همچنین جلب رضایت مشتریان باشد، مدیران به تنهایی نمی توانند با اقدامات و تخصص خود به این اهداف دست یابند و در این راستا نیازمند استراتژی هایی جهت دستیابی به این اهداف خواهند بود که این استراتژی ها در زمان کنونی توسط حسابداری مدیریت قابل ارائه است (بلوچر، ۲۰۱۴). متداول ترین استراتژی هایی که امروزه توسط حسابداری مدیریت ارائه می شود، شامل استراتژی هایی از قبیل کاهش هزینه، افزایش کیفیت و کاهش زمان و تنوع محصول می باشد که با تاکید بر سه پارامتر اساسی یعنی هزینه، کیفیت و زمان (رئوس مثلث بقاء) تدوین و ارائه میگردند. از این رو حسابداری مدیریت، در زمان کنونی علاوه بر پارامتر بهای تمام شده به عنوان اطلاعات مالی بر دو پارامتر دیگر یعنی کیفیت و زمان به عنوان اطلاعات غیر مالی تاکید کرده و بر اساس آنها استراتژی هایی را به منظور تطبیق سازمانها با عوامل محیط پویا ارائه می کند (رهنمای رودپشتی، ۱۳۸۷).

با توجه به مطالب مذکور پیرامون حسابداری مدیریت در زمان کنونی می توان با تمرکز بر تعریف حسابداری مدیریت از سوی انجمن حسابداران ملی آمریکا حسابداری مدیریت نوین را به شرح زیر تعریف نمود.

"حسابداری مدیریت نوین عبارت است از فرایند شناسایی، اندازه گیری، جمع آوری، تجزیه و تحلیل، تدارک، مشارکت و ارتباط با اطلاعات مالی مورد

مدیریت به تغییر استراتژیک در کسب و کار است (Ibid.p.۲۴۰).

همچنین حسابداری مدیریت راهبردی به عنوان راه حلی برای حل مجموعه مسائل مرتبط با پارادایم های حسابداری مدیریت در ارتباط با تغییر محیط کسب و کار است. حسابداری مدیریت استراتژیک، به عنوان پل ارتباطی بین حسابداری مدیریت و وظایف سازمانی دیگر علی الخصوص استراتژی شرکتی، بازار یابی و فعالیت های عملیاتی است (رهنمای رودپشتی، ۱۳۸۷).

با توجه به مطالب مذکور (به شرح بالا) یکی از ویژگی های اصلی دیدگاه نوین ارائه استراتژی توسط حسابداری مدیریت به منظور تطبیق سازمانها با عوامل محیطی پویا می باشد. همچنین علاوه بر مقوله استراتژی از جمله دیگر وجوه تمایز دیدگاه مکانیکی و فرامکانیکی در خصوص حسابداری مدیریت این است که در دیدگاه مکانیکی صرفا بر هزینه تاکید می گردید اما در دیدگاه فرامکانیکی بر سه پارامتر هزینه، کیفیت و زمان بصورت توأم تاکید می شود (رهنمای رودپشتی، ۱۳۸۷). با توجه به اهم ویژگی های دیدگاه نوین در حسابداری مدیریت در ادامه به تبیین حسابداری مدیریت در زمان کنونی (حسابداری مدیریت مدرن) پرداخته می شود.

۳-۶- حسابداری مدیریت در زمان کنونی

امروزه سازمانها در محیط هایی فعالیت می کنند که این محیط های در بر دارنده عوامل پویایی همچون تکنولوژی، جهانی شدن و رضایت مشتریان می باشند (شباهنگ، ۱۳۸۸). در دنیای مدرن حفظ بقاء و توان رقابت سازمانها به تطبیق آنها با این عوامل پویای محیطی بستگی تام دارد و در این راستا مدیران سازمانها علاوه بر تخصص خود نیازمند استراتژی هایی به منظور تطبیق سازمانهای تحت مدیریت خود

مدیران در امر تصمیم گیری محسوب می‌شوند (بلوچر، ۲۰۱۴).

بلوچر و همکاران معتقدند سیستم حسابداری مدیریت ابتدا رویدادهای وقوع یافته را به داده تبدیل می‌کند و در مرحله دوم داده‌ها به اطلاعات تبدیل می‌شوند، در مرحله سوم اطلاعات به دانش تبدیل شده و در مرحله چهارم تیم مدیریت با همکاری و مشارکت گسترده حسابداران مدیریت اقدام به اتخاذ تصمیمات گوناگون می‌کنند (بلوچر، ۲۰۱۴).

۴- یافته‌های نظری پژوهش

۴-۱- جایگاه طبقاتی حسابداران مدیریت در گذشته

فقدان عوامل محیطی تاثیر گذار بر بقای سازمانها در زمان گذشته از قبیل رقابت گسترده و تعامل پویا با سایر کشورهای جهان و نیازهای مشتریان، موجب می‌گردید تا مدیران در راستای انجام وظایف مدیریتی، خودمحمور باشند و از ظرفیت‌های حسابداری مدیریت و تخصص حسابداران مدیریت چندان بهره‌مند نشوند. در چنین شرایطی مدیران نیازهای اطلاعاتی خود، که عمدتاً مبتنی بر هزینه بود را به حسابداران مدیریت اعلام می‌کردند و حسابداران مدیریت نیز این اطلاعات را تهیه و در اختیار مدیران قرار می‌دادند. از طرفی شیوه‌های حسابداری مدیریت نیز همانند رویه‌های حسابداری مالی تحت تاثیر انتخاب‌های مدیریت قرار می‌گرفت و مدیران از این طریق فرایند تهیه اطلاعات، توسط حسابداری مدیریت را تحت تاثیر قرار می‌دادند. با این تفاسیر حسابداران مدیریت در گذشته تحت تاثیر مدیران قرار می‌گرفتند اما تاثیر چندانی بر رفتارهای مدیران نداشتند و در واقع با تاکید بر بهای تمام شده همان کار حسابداران صنعتی را با رویکرد مدیریتی انجام می‌دادند. از این رو حسابداران مدیریت را در گذشته

استفاده مدیریت در برنامه ریزی، ارزیابی و کنترل عملیات داخل سازمان با تاکید بر پارامترهای بهای تمام شده، کیفیت و زمان (رئوس مثلث بقاء) و ارائه استراتژی‌هایی در زمینه‌ی تطبیق با عوامل پویای محیطی همچون تکنولوژی جهانی شدن و نیازهای مشتریان".

۳-۷- مقایسه حسابداری مدیریت کلاسیک و حسابداری مدیریت مدرن

• ارائه استراتژی و تاکید بر اطلاعات مالی و غیر مالی بصورت توام

ارائه استراتژی و تاکید بر اطلاعات مالی (بهای تمام شده) و اطلاعات غیر مالی (کیفیت و زمان) توسط حسابداران مدیریت باعث شده است تا امروزه از ظرفیت‌های حسابداری مدیریت و تخصص حسابداران مدیریت بیشتر استفاده شود. بنابراین آنچه که حسابداری مدیریت نوین را از حسابداری مدیریت کلاسیک متمایز می‌کند ارائه استراتژی و تمرکز بر اطلاعات مالی و غیر مالی بصورت توام می‌باشد. با توجه به تعریف حسابداری مدیریت کلاسیک و نوین می‌توان چنین اظهار نمود که حسابداری مدیریت نوین با ارائه استراتژی‌های تطبیقی به منظور تطبیق سازمانها با عوامل محیط پویا و تاکید بر اطلاعات مربوط به بهای تمام شده، زمان و کیفیت، دارای نقشی گسترده‌تر از حسابداری مدیریت کلاسیک است و تاثیر بیشتری بر بقای سازمانها و رفتار مدیران آنها خواهد داشت (رهنمای رودپشتی، ۱۳۸۷).

• مشارکت گسترده در امر تصمیم‌گیری

حسابداران مدیریت در زمان کنونی علاوه بر ارائه استراتژی و تاکید بر اطلاعات مالی و غیر مالی، نقش برجسته‌تری را در راستای اتخاذ تصمیمات مدیران ایفا می‌کنند و به عنوان مشاوران عالی و شرکای

می توان به عنوان قشر پرولتاریا تلقی نمود که از تخصص خود استفاده چندانی نمی کردند و اعمال آنها نیز تحت تاثیر انتخاب های مدیران قرار می گرفت. تلقی نمودن حسابداران مدیریت کلاسیک به عنوان قشر پرولتاریا از این منظر توجیه می شود که آنها وظیفه تهیه اطلاعات مالی نظیر اطلاعات مربوط به بهای تمام شده و تجزیه و تحلیل آنرا بر عهده داشتند و در این راستا، اعمال و قضاوت های آنها، نظیر انتخاب و بکارگیری روش ها و سیستم های هزینه یابی تحت تاثیر نظرات و انتخاب های مدیران قرار می گرفت.

۴-۲- جایگاه طبقاتی حسابداران مدیریت در زمان کنونی

حسابداری مدیریت در زمان کنونی (حسابداری مدیریت نوین) علاوه بر تهیه اطلاعات لازم به منظور انجام وظایف مدیران سازمان ها مسئولیت مهم دیگری در زمینه طراحی و ارائه استراتژی به منظور تطبیق سازمانها با عوامل پویای محیطی (تکنولوژی، جهانی شدن و نیازهای مشتریان) را بر عهده دارد. ارائه استراتژی های تطبیقی توسط حسابداران مدیریت و نیاز سازمانها در بکارگیری این استراتژی ها در زمان کنونی باعث شده است تا مدیران امروزی دیگر در انجام وظایف مدیریتی، خود محور نباشند و از ظرفیتهای حسابداری مدیریت و تخصص حسابداران مدیریت بیشتر استفاده کنند. استفاده بیشتر مدیران از تخصص و ظرفیتهای حسابداران مدیریت در قالب بکارگیری استراتژی های آنها متجلی می شود. از این رو حسابداران مدیریت نوین از طریق ارائه استراتژی های تطبیقی خود، بر رفتارها و باورهای مدیران در خصوص هدایت سازمانها و مسائل دیگر سازمانی تاثیر می گذارند و در انجام وظایف مدیریت، مشارکت بیشتری را از خود نشان می دهند. حسابداران مدیریت

نوین در مقام ارائه کنندگان استراتژی های تطبیقی در حکم مشاوران عالی مدیران سازمانها محسوب می شوند و مدیران نیز تحت تاثیر اظهار نظرها و استراتژی های حسابداران مدیریت قرار می گیرند از این منظر می توان حسابداران مدیریت نوین را یک قشر غیر پرولتاریا در نظر گرفت که وابستگی چندانی به طرز تفکر مدیریت ندارند و در انجام اعمال حسابداری مدیریت بر طرز تلقی خود و تخصص خود اتکاء می کنند زیرا آنها ارائه کننده استراتژی های مناسب، برای هدایت و تطبیق سازمانها با عوامل محیطی هستند و در راستای پیاده سازی این استراتژی ها و تهیه اطلاعات حاصل از اجرای آنها بهتر می توانند روشها و تکنیک های حسابداری مدیریت را انتخاب کنند.

۴-۳- پیامد مثبت حسابداران مدیریت غیر پرولتاریا برای حرفه حسابداری

از جمله مزایای غیر پرولتاریایی بودن و استقلال حسابداران مدیریت نوین تجهیز و کمک به استقلال حرفه ی حسابداری در سطح نظری و عمل می باشد. غیر پرولتاریایی بودن به معنای عدم وابستگی شدید به مدیران در انجام وظایف حسابداری است و این عدم وابستگی، باعث اتکای حسابداران به دانش و تخصص خود و استقلال حرفه حسابداری می گردد. حسابداران مدیریت نوین در جایگاه ارائه کنندگان استراتژی های تطبیقی سازمان به انطباق سازمانها با عوامل محیطی پویا از قبیل تکنولوژی جهانی شدن و نیازهای مشتریان کمک می کنند و در مقام مشاوران عالی و شرکای مدیران در انجام وظایف به آنها یاری می رسانند. ارائه استراتژی توسط حسابداران مدیریت نوین باعث می شود تا آنها بتوانند بر رفتار و نگرش مدیران در خصوص سیستم حسابداری مالی تاثیرگذار باشند و انتخاب رویه های حسابداری را به شکلی

۵- نتیجه‌گیری و بحث

تضاد ها، تعارضها، قدرت طلبی و منافع شخصی در جوامع کنونی باعث طبقه بندی جامعه به دو قشر بورژوا و پرولتاریا می گردد. مقصود از بورژوا طبقه سرمایه داری حاکم و منظور از پرولتاریا طبقه کارگر و وابسته به سرمایه داری حاکم در جامعه می باشد. در چنین شرایطی مدیران سازمانها بورژوا محسوب می شوند و به نفع سرمایه داری حاکم عمل می کنند. حسابداران سازمانها از لحاظ اجرای حسابداری در سطح عمل نیز وابسته به مدیران سازمانها می باشند و به عنوان افراد متخصص وابسته به مدیران (طبقه بورژوا) به وظایف خود عمل می کنند و از این رو کنترل بر کار و پیامدهای کار خود را در اختیار ندارند. زیرا مدیران سازمانها از طریق فرایند سیاسی تدوین استانداردهای حسابداری بر اجرای حسابداری در سطح عمل اعمال نفوذ می کنند و از طرف دیگر از میان روشهای پذیرفته شده حسابداری مالی روشهای خاصی را با توجه به مصلحت اندیشی های خود انتخاب می کنند و بدین ترتیب حسابداران مالی سازمانها را تحت سلطه خود قرار می دهند و چنین جریانی باعث از دست رفتن استقلال حسابداران مالی در سطح عمل می شود و باعث می شود که حرفه حسابداری رفته رفته جذابیت خود را از دست دهد و حسابداران اعمال دیکته شده و غیر منطقی را انجام دهند و به قشر پرولتاریا در جامعه تبدیل شوند. پرولتاریا بی شدن حسابداران برای رشته حسابداری که روز به روز در حال علمی شدن است یک خطر جدی محسوب می شود و می تواند باعث افزایش نرخ جابجایی از این رشته شود.

حسابداری مدیریت در فرایند تکامل خود دو مقطع اساسی را سپری نموده است. حسابداری مدیریت در گذشته (حسابداری مدیریت کلاسیک) مبتنی بر حسابداری صنعتی (بهای تمام شده) بود و

منطقی به صاحب نظران حرفه حسابداری مالی تفویض نمایند و بدین طریق دخالت های نابجای مدیران در انتخاب رویه های حسابداری مالی را کاهش دهند و سیستم حسابداری مالی سازمانها و نهایتاً حرفه حسابداری را از وضعیت پرولتاریایی بودن برهانند و به سمت استقلال و خود اتکایی سوق دهند.

در این راستا، حسابداران مدیریت می توانند با ایجاد ائتلاف هایی پر قدرت نظیر انجمن های تخصصی به قدرت خود بیفزایند و استقلال حرفه حسابداری را حفظ نمایند و مدیریت را به تجویز های حرفه ی حسابداری توجیه کنند. البته سیستم حسابداری مالی و استانداردهای مربوطه نیز باید خود را با تغییرات محیطی انطباق دهند که در این راستا حسابداران مدیریت می توانند به عنوان قهرمانان مدرنیسم این رشته ابتدا از دخالت های مدیران (چه درون سازمان و چه از طریق لابی های سیاسی تدوین استاندارد) بکهند و سپس با ارائه دیدگاه های تخصصی خود سیستم حسابداری مالی و استانداردهای مربوطه را با شرایط جدید انطباق دهند. حسابداران مدیریت از اعمال دخالت های غیر تخصصی مدیران در حسابداری مالی جلوگیری کرده و از طرف دیگر سیستم حسابداری مالی را توأم با حفظ جذابیت، استقلال و قضاوت تخصصی تا حدی در راستای تطبیق با شرایط محیطی تغییر می دهند. لذا از لحاظ نظری دیدگاه برتر در چنین شرایطی دیدگاه حسابداری مدیریت خواهد بود که میان مدیران و حسابداران مالی توازن برقرار کرده و از این رو می توان آن را پارادایم جهان مدرن از لحاظ نظری تلقی نمود.

اطلاعات مورد نیاز مدیران را به منظور انجام وظایف مدیریت فراهم می نمود. حسابداران مدیریت سنتی نیز بیشتر همان کار حسابداران صنعتی را انجام می دادند و در شیوه و چگونگی اداره سازمانها استراتژی های خاصی را ارائه نمی کردند. با گذشت زمان و ایجاد تحولات اساسی در محیط کسب و کار، حسابداری مدیریت نیز دچار تحول گردید به نحوی که حسابداری مدیریت در زمان کنونی (حسابداری مدیریت مدرن) علاوه بر وظیفه تهیه اطلاعات وظیفه ارائه استراتژی های مناسب، به منظور انجام فعالیت و بقای سازمانها را نیز بر عهده دارد. به بیان دیگر مدیران در زمان کنونی با اتکاء به تخصص خود و به تنهایی قادر به اداره و راهبری سازمانها نیستند و در این راستا نیازمند راهبرد هایی می باشند که توسط حسابداران مدیریت ارائه می شود. از این رو حسابداران مدیریت در زمان کنونی در جایگاه مشاوران عالی مدیران سازمانها، به فعالیت خود ادامه می دهند و بر خلاف حسابداران مدیریت سنتی می توانند از طریق ارائه استراتژی های خود بر مدیران سازمانها تاثیر بگذارند و آنها را به پیروی از تجویز های علمی حرفه حسابداری متقاعد کنند. البته سیستم حسابداری مالی و استانداردهای مربوطه نیز باید خود را با تغییرات محیطی انطباق دهند که در این راستا حسابداران مدیریت می توانند به عنوان قهرمانان مدرنیسم این رشته ابتدا از دخالت های مدیران (چه درون سازمان و چه از طریق لابی های سیاسی تدوین استاندارد) بکاهند و سپس با ارائه دیدگاه های تخصصی خود سیستم حسابداری مالی و استانداردهای مربوطه را با شرایط جدید انطباق دهند. حسابداران مدیریت از اعمال دخالت های غیر تخصصی مدیران در حسابداری مالی جلوگیری کرده و از طرف دیگر سیستم حسابداری مالی را توأم با حفظ جذابیت، استقلال و قضاوت تخصصی تا حد زیادی

در راستای تطبیق با شرایط محیطی تغییر می دهند. لذا از لحاظ نظری دیدگاه برتر در چنین شرایطی دیدگاه حسابداری مدیریت خواهد بود که میان مدیریت سازمانها و سیستم حسابداری مالی، توازن برقرار کرده و دخالت های غیر تخصصی مدیران در حرفه حسابداری را کاهش می دهند. از این منظر و با توجه به نقش تاثیر گذار حسابداران مدیریت مدرن بر رفتار مدیران می توان حسابداران مدیریت را در زمان کنونی به عنوان یک قشر غیر پرولتاریا محسوب نمود که در راستای استقلال هر چه بیشتر حرفه حسابداری تلاش می کنند و از این رو می توان این ادعا را مطرح کرد که آنها قهرمانان مدرنیسم این حرفه (حسابداری) می باشند.

فهرست منابع

- * رهنمای رودپشتی، فریدون(۱۳۸۷). حسابداری مدیریت استراتژیک. تهران: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات .
- * Blocher . Edward j (2014) . Cost management : A eStrategic Emphasis . New York :McGraw- Hill .
- * Belkaoui . A.(1993).Accounting theory .hinsdale. daryden press .
- * Belkaoui , A (1985) .public policy and the practice and problems of Accounting . Westport ,Ct:Quorum.
- * Bell ,D (1961) . The End of Ideology . Boston , Mass :Free press .
- * Hegel , G.W.F(1942) . Hegels philosophy of the right , trans .by T.M.knot . New York :Clarendon press .
- * Marx، karl (1964) . Early writings ، trans ،and edited by T.B. Bottomore . New York : McGraw – Hill .
- * Scott . j (1979) . Corporations ,classes and Capitalism . New York : Iiutchinson .
- * Shaikh ,A (1978) .” An Introduction to the History of Crisis Theories “،in US Capitalism in Crises . New York : union for radical political Economists .